

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

«Затверджено»

Голова приймальної комісії
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки

[Handwritten signature]

проф. А. В. Цьось

2020 р.

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДЛЯ ВСТУПНИКІВ НА ОСНОВІ СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»,
«МАГІСТР», ОКР «СПЕЦІАЛІСТ»
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ «МАГІСТР»
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 106 – «ГЕОГРАФІЯ»
(освітня програма – «Фізична географія»)

Пояснювальна записка

Програма з географії, запропонована для вступників до Східноєвропейського національного університету, відповідає вимогам навчальних програм для загальноосвітніх навчальних закладів з географії Міністерства освіти і науки України, охоплює усі розділи шкільного курсу географії. Питання програми передбачають з'ясування глибини засвоєних абітурієнтом знань, вмінь та їх практичного застосування.

При укладанні програми враховано матеріали сучасних підручників та посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України, водночас вона передбачає орієнтацію на додаткову літературу, різноманітні енциклопедії тощо.

Абітурієнт повинен виявити вільне володіння понятійно-термінологічним апаратом з основних розділів шкільного курсу з географії, знання основних закономірностей розвитку географічної оболонки та геосфер, вміти дати чітку і послідовну характеристику як природно-територіальних, так і територіально-виробничих комплексів. Необхідною умовою є розуміння абітурієнтом основних подій в економічному та політичному житті України та зарубіжжя, а також досконале знання географічної номенклатури відповідно до програми загальноосвітньої школи.

ПИТАННЯ ДЛЯ СПІВБЕСІДИ

1. Загальна географія

1. Способи орієнтування на місцевості. Визначення напрямків на місцевості.
2. Компас. Поняття про азимут.
3. Особливості та відмінності зображення земної поверхні на глобусі, аерофотознімках, космічних знімках, планах, картах.
4. Масштаб та його види.
5. Умовні знаки плану.
6. Абсолютна і відносна висота місцевості.
7. План, його основні ознаки. Визначення напрямків на плані. Читання плану.
8. Географічні карти, їх елементи. Легенда карти. Масштаб карт. Географічні атласи. Практичне значення карт.
9. Градусна сітка на глобусі й географічній карті.
10. Поняття про географічні координати. Правила відліку географічної широти і географічної довготи.
10. Будова літосфери, її властивості.
11. Літосферні плити, наслідки їх переміщення.
12. Внутрішні процеси, що зумовлюють зміни в земній корі та на поверхні земної кулі.
13. Рухи земної кори. Землетруси. Вулканізм і вулкани, гейзери. Сейсмічні пояси Землі.
14. Зовнішні процеси, що зумовлюють зміну земної поверхні. Вивітрювання, робота вітру, текучих і підземних вод, льодовиків.
15. Мінерали, гірські породи.
16. Корисні копалини та їх значення у житті та діяльності людини.
17. Основні форми рельєфу суходолу – гори і рівнини. Найбільші за площею рівнини світу.
18. Різноманітність та утворення гір на суходолі. Найвищі та найдовші гори світу.
19. Рельєф дна океану. Серединно-океанічні хребти – найвищі і найдовші гори Світового океану.
20. Будова атмосфери, властивості повітря в тропосфері.
21. Добовий і річний хід температури повітря, причини його коливання.
22. Кліматична карта. Теплові пояси Землі.
23. Атмосферний тиск: причини і наслідки його зміни у тропосфері. Вимірювання атмосферного тиску.
24. Вітер: причини виникнення, напрямки, сила, швидкість, їх визначення сучасними приладами й візуально. Утворення бризу.
25. Вода в атмосфері: випаровування, вологість повітря та її зміни.
26. Хмари і туман, відмінності в їх утворенні. Форми хмар, хмарність.
27. Оподи, що випадають із хмар та з повітря, їхні види, вимірювання. Карта розподілу опадів.
28. Погода, її елементи, мінливість. Служба погоди, практичне значення прогнозів погоди.
29. Клімат та основні кліматотвірні чинники. Карта кліматичних поясів. Зміни клімату.
30. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки. Шкала глибин, визначення глибин океанів і морів. Острови в океані.
31. Властивості вод Світового океану. Рухи води в Світовому океані.
32. Життя в океанах і морях. Багатства вод Світового океану. Океан та людина.
33. Води суходолу – поверхневі і підземні. Річка: річкова система, басейн річки, річкова долина.

34. Найдовші, найбільші за площею басейни й найповноводніші річки світу.
35. Пороги і водоспади. Живлення, водний режим і робота річок.
36. Озера, їх різноманітність за площею, походженням озерних улоговин, солоністю. Найбільші і найглибші озера земної кулі.
37. Болота, особливості їх утворення та поширення.
38. Штучні водойми і водотоки: ставки, водосховища, канали.
39. Льодовики – багаторічні природні скупчення льоду. Особливості утворення і поширення льодовиків.
40. Багаторічна мерзлота – підземне зледеніння. Утворення і поширення багаторічної мерзлоти.
41. Підземні води, умови їх утворення і залягання в земній корі.
42. Термальні і мінеральні води.
43. Складові біосфери, особливості їх поширення на земній кулі.
44. Властивості ґрунтів. Ґрунтовий покрив, карта ґрунтів.
45. Рослинність і тваринний світ суходолу та океану.
46. Географічна оболонка – найбільший природний комплекс Землі, її межі та властивості. Природні зони Землі, їх особливості.

2. Географія «Материки та океани»

1. Куляста форма Землі та її географічні наслідки. Рухи Землі, їх наслідки.
2. Материки та океани як великі природні комплекси географічної оболонки Землі.
3. Походження материків та океанічних западин унаслідок руху літосферних плит.
4. Геологічні ери та епохи горотворення.
5. Тектонічні структури: платформи та області складчастості. Закономірності поширення основних форм рельєфу на материках і в океанах.
6. Кліматотвірні чинники. Розподіл сонячної енергії на Землі. Вплив підстильної поверхні на клімат. Закономірності зміни температури повітря і поверхневих вод океанів.
7. Повітряні маси, їх властивості та переміщення.
8. Загальна циркуляція повітряних мас.
9. Кліматичні пояси і типи клімату Землі.
10. Закономірності розподілу атмосферних опадів.
11. Водні маси, їх властивості. Океанічні течії.
12. Природні комплекси материків та океанів.
13. Широтна зональність і висотна (вертикальна) поясність.
14. Географічне положення, дослідження та освоєння материка Африка.
15. Тектонічна будова, рельєф, корисні копалини Африки.
16. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси і типи клімату.
17. Води суходолу Африки.
18. Природні зони Африки й закономірності їх розміщення.
19. Стихійні явища природи та екологічні проблеми Африки.
20. Географічне положення, дослідження та освоєння материка Південна Америка.
21. Тектонічні структури, рельєф, корисні копалини Південної Америки.
22. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси і типи клімату Південної Америки.
23. Води суходолу Південної Америки.
24. Природні зони. Вертикальна поясність Анд.
25. Географічне положення, дослідження та освоєння материка Австралія.
26. Тектонічна будова, рельєф, корисні копалини Австралії.
27. Клімат Австралії.
28. Води суходолу Австралії.
29. Унікальність рослинності і тваринного світу.
30. Природні зони Австралії.

31. Зміна природи материка людиною. Стихійні явища природи та екологічні проблеми Австралії.
32. Географічне положення і дослідження материка Антарктида.
33. Тектонічна будова, рельєф, клімат, рослинність і тваринний світ Антарктиди.
34. Природні багатства, їх використання. Екологічні проблеми материка.
35. Географічне положення, історія відкриття та освоєння Північної Америки.
36. Тектонічні структури, рельєф, корисні копалини Північної Америки.
37. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси і типи клімату Північної Америки.
38. Води суходолу Північної Америки.
39. Природні зони Північної Америки.
40. Висотна поясність у горах Північної Америки.
41. Географічне положення, дослідження та освоєння материка Євразія.
42. Тектонічна будова, рельєф, роль внутрішніх і зовнішніх сил у формуванні Євразії.
43. Корисні копалини Євразії.
44. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси і типи клімату Євразії.
45. Води суходолу Євразії.
46. Природні зони Євразії. Вертикальна поясність.
47. Географічне положення. Острови в Тихому океані, їх походження і природні особливості.
48. Рельєф дна. Клімат і води Тихого океану.
49. Органічний світ і природні ресурси Тихого океану.
50. Географічне положення, рельєф дна Атлантичного океану.
51. Клімат і води Атлантичного океану.
52. Органічний світ і природні ресурси Атлантичного океану та їх використання.
53. Географічне положення, рельєф дна Індійського океану.
54. Клімат і води Індійського океану.
55. Органічний світ і природні ресурси Індійського океану.
56. Географічне положення Північного Льодовитого океану у високих широтах.
67. Історія географічних досліджень Північного Льодовитого океану.
68. Рельєф дна. Клімат і води. Льодовий режим Північного Льодовитого океану.
69. Органічний світ і природні ресурси Північного Льодовитого океану.

3. Географія «Україна у світі: природа, населення»

1. Географічне положення (фізико-географічне, економіко-географічне, політико-географічне) України. Державна територія України. Державні кордони, розміри території, крайні точки, географічні центри України та Європи.
2. Територіальні зміни кордонів України з ХХ ст. Особливості сучасного адміністративно-територіального устрою, його проблеми та шляхи вдосконалення на різних територіальних рівнях.
3. Форми земної поверхні України.
4. Основні тектонічні структури.
5. Геологічна будова. Неотектонічні рухи. Вплив геологічної будови та тектоніки на діяльність людини.
6. Формування рельєфу України. Внутрішні та зовнішні рельєфотвірні чинники і процеси. Типи рельєфу за походженням.
7. Корисні копалини України, їх класифікація за використанням, закономірності поширення.
8. Паливні корисні копалини України. Діючі та перспективні басейни й райони видобування вугілля, нафти, природного газу, торфу.

9. Рудні та нерудні корисні копалини України: басейни, райони залягання та видобування. Мінеральні води та грязі.

10. Кліматотвірні чинники: сонячна енергія, циркуляція атмосфери, підстильна поверхня, їх взаємодія. Розподіл сонячної енергії в земній поверхні.

11. Повітряні маси, що впливають на територію України.

12. Атмосферні фронти, циклони та антициклони.

13. Кліматичні показники: температура, вологість повітря, опади, коефіцієнт зволоження та їх розподіл на території України.

14. Кліматична карта України. Регіональні відмінності клімату.

15. Неприятливі погодно-кліматичні явища.

16. Прогноз погоди за даними синоптичної карти, народними прикметами.

17. Вплив погодно-кліматичних умов на здоров'я і господарську діяльність людини.

18. Поверхневі води України.

19. Основні річкові басейни в Україні.

20. Живлення і режим річок, густота річкової мережі в Україні.

21. Озера України, їх типи.

22. Болота України, їх типи і поширення, причини заболочення.

23. Водосховища та канали України.

24. Підземні води. Основні артезіанські басейни України.

25. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання та охорони.

26. Основні типи ґрунтів, закономірності їх поширення. Ґрунтові ресурси України.

27. Закономірності поширення рослинного покриву в Україні.

28. Рослинні угруповання. Червона та Зелена книги України.

29. Рослинні ресурси, їх охорона і відтворення.

30. Різноманітність тваринного світу.

31. Закономірності поширення тваринного світу в Україні.

32. Тварини, занесені до Червоної книги України.

33. Тваринні ресурси України, заходи з їх відтворення й охорони.

34. Ландшафт як просторово-цілісна система. Карта «Ландшафти України».

35. Районування природних ландшафтів, їх відображення на картах.

36. Антропогенні ландшафти. Рівнинні ландшафти, їх різноманітність.

37. Природні зони України: мішаних лісів і широколистих лісів, лісостепова, степова.

38. Гірські ландшафти Українських Карпат і Кримських гір, особливості їх зміни з висотою.

39. Природні умови і ресурси Чорного та Азовського морів, проблеми їх раціонального використання.

40. Кількість населення в світі та Україні.

41. Чинники, що впливають на кількість населення: природний рух, міграції. Статеві-віковий склад населення світу й України.

42. Регіональні відмінності демографічних процесів в Україні. Демографічна політика.

43. Механічний рух населення: причини і види міграцій, основні напрямки міграційних потоків у світі та Україні. Українська діаспора. Міграційна політика.

44. Територіальні відмінності густоти населення в світі й Україні.

45. Міські і сільські населені пункти. Критерії їх розмежування в Україні та країнах світу.

46. Класифікація міст за кількістю населення та функціями. Міське і сільське населення в Україні.

47. Урбанізація, причини, що її зумовлюють. Міські агломерації. Відмінності в рівнях і темпах урбанізації в Україні і світі. Субурбанізація. Хибна урбанізація.

48. Національний склад населення України: особливості та регіональні відмінності Національні меншини та етнічні групи, основні райони їх розселення.

49. Найпоширеніші релігійні конфесії в Україні.

50. Трудові ресурси. Кількість і якість трудових ресурсів. Економічно активне населення. Зайнятість населення. Проблеми зайнятості населення в Україні.

Географія «УКРАЇНА І СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО»

51. Національна економіка. (Національне господарство). Поняття «економічний розвиток» та його показники: валовий внутрішній продукт (ВВП), структура ВВП, індекс людського розвитку (ІЛР).

52. Форми суспільної організації виробництва. Форми просторової організації національної економіки. Чинники розміщення виробництва.

53. Світове господарство (світова економіка), світовий ринок.

54. Поняття «спеціалізація території» «міжнародний поділ праці».

55. Типи економічних систем. Типізація країн світу за рівнем економічного розвитку, місце України в ній.

56. Багаторівневність світового господарства, його просторова структура за концепцією «Центр – периферія».

57. Сучасні тенденції розвитку світового господарства. Глобалізація та регіональна економічна інтеграція. Транснаціональні корпорації (ТНК) та їх вплив на функціонування міжнародної економіки. Міжнародні економічні організації.

58. Сільське господарство, його значення в сучасному світі. Аграрні суспільства в сучасному світі. Аграрні відносини.

59. Складники сільського господарства. Роль природних чинників (земельних та агрокліматичних ресурсів) у розвитку й розміщенні аграрного виробництва. Землезабезпеченість

60. Сільське господарство України. Структура сільськогосподарських угідь в Україні. Розміщення в Україні виробництва зернових і технічних культур, картоплярства, овочівництва, баштанництва, виноградарства.

61. Розвиток кормової бази тваринництва. Структура та розміщення тваринництва. Зональна спеціалізація сільського господарства України. Гірські та приміські сільськогосподарські райони.

62. Географія основних зернових і технічних культур та виробництва продукції тваринництва. Зональність світового сільського господарства. Найбільші країни-виробники та країни-експортери сільськогосподарської продукції.

63. Лісозабезпеченість. Лісове господарство в Україні

64. Основні й перспективні райони видобування кам'яного вугілля, нафти, природного газу в Україні. Шляхи покриття дефіциту палива в Україні.

65. Видобування металічних руд в Україні. Основні закономірності розміщення родовищ металічних руд. Країни з найбільшими обсягами видобування залізних, марганцевих руд, руд кольорових, рідкісноземельних і благородних металів.

66. Розвиток і розміщення виробництв з видобування залізних і марганцевих руд в Україні. Розробка родовищ руд кольорових металів в Україні.

67. Електроенергетика України. Найбільші ТЕС, АЕС, ГЕС, ЛЕП.

68. Використання відновлюваних джерел енергії.

69. Виробництво чавуну, сталі, прокату в Україні: домінуючі технології, сукупність чинників розміщення підприємств, основні центри, місце України на світовому ринку чорних металів.

70. Основні центри виробництва кольорових металів в Україні. Найбільші країни-виробники та країни-споживачі чорних металів. Найбільші країни-виробники та країни-споживачі кольорових металів у світі.

71. Чинники розміщення основних виробництв хімічних речовин і хімічної продукції, фармацевтичної продукції, гумових і пластмасових виробів.

72. Хімічне виробництво в Україні. Основні центри виробництва хімічної продукції та чинники їх формування.

73. Найбільші країни виробники мінеральних добрив, полімерів, ліків.

74. Виробництво деревини й паперу: значення, особливості технологій та чинники розміщення підприємств. Виробництво деревини й паперу в Україні. Найбільші в світі країни виробники деревини та паперу.

75. Машинобудування в Україні. Різноманітність підприємств та чинники їх розміщення. Спеціалізація та кооперування у машинобудуванні.

76. Найбільші центри виробництва транспортних засобів, промислового обладнання, сільськогосподарської техніки, побутової електротехнічної та електронної продукції. Найбільші країни-виробники літаків, легкових автомобілів, морських суден, верстатів, комп'ютерів, робототехніки.

77. Особливості виробничого процесу та чинники розміщення підприємств, що виробляють тканини різних видів, одяг, шкіряно-взуттєву продукцію.

78. Чинники та центри розміщення текстильного, швейного, шкіряного, взуттєвого виробництва в Україні. Найбільші на світовому ринку країни виробники та країни-експортери тканин, одягу та взуття. Народні промисли в Україні.

79. Чинники розміщення підприємств, що виробляють харчові продукти. Харчова промисловість в Україні.

80. Особливості технологій та чинники розміщення підприємств буряко-цукрового, олійного, маслосироробного, плодоовочеконсервного, рибного, хлібопекарного, макаронного, борошномельного, круп'яного, кондитерського, пивоварного, виноробного виробництв, розливу безалкогольних напоїв, мінеральних вод.

81. Види транспорту України, їхні переваги й недоліки.

82. Залізничний транспорт – основний вид транспорту України.

83. Найважливіші автомагістралі України.

84. Водні шляхи, найбільші морські та річкові порти України.

85. Повітряний транспорт. Транспортні вузли. Міжнародні транспортні коридори на території України.

86. Торгівля як вид послуг. Форми торгівлі. Показники зовнішньої торгівлі. Торгівля в Україні.

87. Обсяги та структура експорту й імпорту товарів та послуг в Україні.

88. Чинники концентрації роздрібною торгівлі в населених пунктах, регіонах України.

89. Світовий ринок товарів і послуг. Основні напрями зовнішньоторговельних зв'язків. Світова організація торгівлі. Регіональні зони вільної торгівлі (NAFTA, ASEAN та ін.).

90. Туризм як складник національної економіки, його види. Чинники розвитку туризму в регіоні, країні. Туристична інфраструктура. Туризм в Україні. Особливості природних рекреаційних ресурсів. Об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні. Туристичні райони в Україні.

91. Роль науки й освіти в суспільстві. Особливості наукової й освітньої діяльності як види економічної діяльності.

92. Форми просторової організації наукових досліджень та освіти: технополіси, технопарки. Найвідоміші наукові центри у світі та Україні.

93. Охорона здоров'я. Найвідоміші центри охорони здоров'я в Україні та світі.

94. Фінансові послуги. Світові центри банківсько-фінансової діяльності. Вплив глобалізації на розміщення фінансових установ. Країни-офшори. Особливості розміщення фінансових установ в Україні.

95. Лутсорсинг, його переваги й недоліки. Лутсорсинг інформаційних технологій (ІТ-лутсорсинг). Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність. Країни-лідери на світовому ринку комп'ютерного програмування.

96. Поняття про глобальні проблеми людства, причини їх виникнення.

97. Проблема війни і миру. Проблема тероризму. Екологічна проблема. Сировинна й енергетична проблеми.

98. Демографічна й продовольча проблеми. Проблема подолання відсталості країн, що розвиваються. Взаємозв'язок глобальних проблем.

4. ГЕОГРАФІЯ: РЕГІОНИ ТА КРАЇНИ

1. Особливості економіко-географічного положення Європи. Склад регіону. Сучасна політична карта Європи.

2. Форми державного правління і територіального устрою країн Європи. Прояви сепаратизму.

3. Типи країн Європи за рівнем економічного розвитку. Інтеграційні процеси. Міжнародні організації в Європі: Європейський Союз, Рада Європи. Країни Шенгенської зони. Роль НАТО у загальноєвропейській системі безпеки.

4. Населення Європи: демографічні процеси, природний та механічний рух. Демографічна політика. Структура населення регіону. Українська діаспора у країнах Європи. Урбанізація, субурбанізація, рурбанізація, джентрифікація. Світові міста в Європі, міські агломерації, мегаполіси.

5. Особливості економіки країн Європи. Первинний сектор економіки. Добувна промисловість: основні райони видобування палива, рудної та нерудної сировини. Сільське господарство. Лісове господарство.

6. Вторинний сектор економіки. Цереробна промисловість. Основні регіони промисловості. Реіндустріалізація.

7. Третинний сектор економіки. Сфера послуг. Найважливіші міжнародні транспортні коридори та вузли. Зв'язки України з країнами Європи.

8. Країни Європи : Німеччина, Великобританія, Франція, Польща, Білорусь, Росія.

9. Особливості економіко-географічного положення Азії. Склад регіону. Сучасна політична карта Азії.

10. Форми державного правління і територіального устрою країн Азії.

11. Типи країн Азії за рівнем економічного розвитку. Міжнародні організації в Азії: АСЕАН, Ліга арабських держав. Райони збройних конфліктів та проявів тероризму.

12. Населення Азії. Урбанізаційні процеси. Світові міста, міські агломерації в Азії, мегаполіси Японії та Китаю. Працересурсний потенціал.

13. Особливості економіки країн Азії. Первинний сектор економіки. Добувна промисловість. Сільське і лісове господарство.

14. Вторинний сектор економіки. Основні промислові осередки і регіони.

15. Третинний сектор економіки. Найважливіші міжнародні транспортні коридори та вузли.

15. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Азії та особливості їх участі у міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Азії.

16. Країни Азії: Японія, Китай, Індія.

17. Місце Австралії у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці.

18. Система розселення. Українська діаспора в Австралії.

19. Особливості сучасного розвитку Австралії. Домінуючі складові третинного сектору.

20. Виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країни.

21. Географія вторинного та третинного секторів господарства.

22. Характерні риси просторової організації виробництва товарів та послуг. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки України з Австралією.
23. Особливості географічного положення регіону. Держави та залежні території, що входять до складу Мікронезії, Меланезії та Полінезії.
24. Основні чинники, що визначають місце країн Мікронезії, Меланезії та Полінезії в міжнародному поділі праці. Види господарської діяльності, що визначають міжнародну спеціалізацію країн. Кустарні промисли і ремесла. Зовнішні економічні зв'язки.
25. Особливості географічного положення Америки. Склад регіону. Сучасна політична карта Америки.
26. Форми державного правління і територіального устрою країн, типи країн Америки за рівнем економічного розвитку. Міжнародні організації НАФТА, Меркосур, НАТО.
27. Населення Америки. Урбанізаційні процеси. Система розселення.
28. Особливості економіки країн Америки. Роль американських ТНК в економіці регіону.
29. Первинний сектор економіки Америки. Сільське господарство: вплив природних, історичних чинників та глобалізації на спеціалізацію. Лісове господарство.
30. Вторинний сектор економіки Америки. Основні осередки промисловості в регіоні.
31. Третинний сектор економіки. Найважливіші міжнародні транспортні магістралі, вузли. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Америки. Особливості їх участі в міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Америки.
32. Країни Америки: США, Канада, Бразилія.
33. Особливості географічного положення Африки. Склад регіону. Сучасна політична карта Африки.
34. Форми державного правління і територіального устрою країн, типи країн Африки за рівнем економічного розвитку.
35. Населення Африки. Урбанізаційні процеси. Система розселення.
36. Особливості економіки країн Африки. Первинний сектор економіки. Сільське господарство. Лісове господарство. Добувна промисловість.
37. Вторинний сектор економіки Африки. Особливості розміщення промислових центрів у регіоні.
38. Третинний сектор економіки Африки: особливості становлення і закономірності розміщення. Найважливіші міжнародні транспортні магістралі, вузли. Туристичні райони.
39. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Африки. Особливості їх участі в міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Африки.
40. Країни Африки: Єгипет, Південно-Африканська Республіка.
41. Геополітична структура сучасного світу. Місце України на сучасній геополітичній карті світу. Основні вектори сучасної української геополітики.
42. Просторові аспекти міжнародних економічних зв'язків України з регіонами та країнами світу: географія зовнішньої торгівлі товарами, транспортних і туристичних послуг, прямих іноземних інвестицій, науково-технічного співробітництва.
43. Великі ТНК в Україні. Участь України в процесах європейської економічної інтеграції. Місце України в системі глобальних економічних відносин у контексті сталого розвитку

5. Географічний простір Землі

1. Топографічна карта: проекція, розграфлення.
2. Географічні і прямокутні координати. Прямокутна (кілометрова) сітка.
3. Основні умовні позначення топографічних карт для зображення об'єктів місцевості та рельєфу.

4. Використання азимутів. Плани населених пунктів.
5. Способи картографічного зображення об'єктів і явищ на загальногеографічних та тематичних картах.
6. Сутність генералізації.
7. Електронні карти та глобуси. Картографічні інтернет-джерела. Навігаційні карти.
8. Географічні інформаційні системи (ГІС), дистанційне зондування Землі.
9. Показники руху Землі навколо своєї осі. Добова ритміка в географічній оболонці.
10. Основні види часу. Визначення місцевого та поясного часу, перехід від місцевого часу до поясного.
11. Пояси освітленості на Землі. Сила Коріоліса. Змінюваність висоти Сонця над горизонтом та тривалості світлового дня.
12. Орбітальний рух Землі: основні характеристики, географічні наслідки. Причини зміни пір року. Зміна пір року у Північній та Південній півкулях.
13. Склад, межі та будова географічної оболонки. Закономірності географічної оболонки. Сучасний етап розвитку географічної оболонки. Антропосфера.
14. Властивості літосфери. Тектоніка літосферних плит.
15. Процеси в надрах і на поверхні Землі, їхні наслідки. Небезпека вулканічних, сейсмічних, гравітаційних (зсувних) процесів.
16. Рельєф. Тектонічні структури та пов'язані з ними форми рельєфу.
17. Гірські породи та закономірності їх поширення.
18. Мінеральні ресурси як чинник розташування видобувних і матеріало-, паливомістких виробництв. Забезпеченість мінеральними ресурсами.
19. Тропосфера: температурний режим, зміна атмосферного тиску, вітри, вологість, опади.
20. Синоптичні карти.
21. Клімат. Кліматотвірні чинники. Кліматична карта. Карта кліматичних поясів.
22. Характеристика типів клімату за кліматограмами.
23. Кліматичні умови як чинник розселення і розташування виробництва та інфраструктурних об'єктів.
24. Ресурсний потенціал атмосфери. Енергетичні кліматичні ресурси як чинник розвитку відновлюваної енергетики.
25. Агрокліматичні ресурси та їх вплив на спеціалізацію сільського господарства.
26. Стихійні атмосферні явища, їх прогнозування та засоби протидії.
27. Вплив процесів у літосфері на природу океанів. Роль океанів у формуванні гірських порід і рельєфу узбережжя.
28. Вплив атмосферних процесів (явищ) на Світовий океан. Роль Світового океану у формуванні глобальних і місцевих систем повітряних потоків у нижніх шарах тропосфери.
29. Ресурсний потенціал Світового океану та вплив людства на стан океанічних вод, запаси мінеральних, біологічних ресурсів.
30. Води суходолу, чинники їх нерівномірного розподілу на материках та по території України.
31. Взаємозв'язок геологічної будови, рельєфу і річкової мережі території. Вплив геологічних процесів на формування озер, пластів підземних вод. Взаємозв'язок клімату і вод суходолу.
32. Прісна вода як ресурс і чинник розміщення населення та виробництва.
33. Мінеральні й термальні води: поширення, використання.
34. Водозабезпеченість регіонів і країн світу. Чинники дефіциту води. Сучасні системи очищення води. Опріснення морської води.
35. Біосфера та її складові. Закономірності поширення живих організмів на суходолі і в океанах.

36. Природні чинники формування ареалів поширення рослин і тварин.
37. Біологічні ресурси. Роль живих організмів у формуванні ґрунтів.
38. Ґрунт – «дзеркало» ландшафту. Типи ґрунтів. Вплив ґрунтів на спеціалізацію господарства регіону, країни.
39. Природні зони. Порівняння карт ґрунтів і природних зон світу та України.
40. Світосистема як результат і процес формування глобальної єдності в системі «суспільство – природа».
41. Функціонально-компонентний склад світосистеми: демографо-екологічна, економічна, інформаційно-технологічна, соціально-культурна, політична підсистеми.
42. Географічний простір, його системоутворювальна роль та характеристики
43. Динаміка чисельності населення світу. Природні, соціальні, економічні й екологічні чинники та просторові особливості природного руху населення у світі.
44. Демографічний перехід, його фази. Статеві-вікова, шлюбно-сімейна структура населення.
45. Демографічне старіння населення. Характеристика демографічної ситуації в країнах за статеві-віковими пірамідами. Особливості демографічної політики у країнах з різним типом відтворення.
46. Міграції, їх показники, чинники та вплив на відтворення населення і його перерозподіл у світі. Просторові тенденції міграційних процесів.
47. Якість життя як чинник природного і механічного руху населення.
48. Демографічні чинники розвитку економіки та спеціалізації країн. Демографічні прогнози.
49. Поняття «глобальна економіка». Світовий ринок технологій, патентів і ліцензій, інформаційно-технологічних послуг.
50. Система виробництва. Географічність міжнародної спеціалізації та кооперування виробництва.
51. Роль транснаціональних корпорацій та вільних економічних зон у функціонуванні глобальної економіки.
52. Глобальні ланцюги доданої вартості. Міжнародний ринок товарів: сутність, інфраструктура, ціноутворення.
53. Виробництво сільськогосподарської продукції у світі: природні, соціальні, економічні чинники, особливості просторової організації.
54. Видобування й споживання паливних мінеральних ресурсів, глобальні ринки вугілля, нафти й природного газу.
55. Глобальні ланцюги доданої вартості у виробництві чорних металів, алюмінію, міді; чинники та форми спеціалізації країн.
56. Сучасна географія виробництва транспортних засобів, електроніки, фармацевтичної продукції, чинники участі національних економік у глобальних ланцюгах доданої вартості.
57. Виробництво текстилю, одягу, взуття: сучасна просторова організація, чинники міжнародної спеціалізації.
58. Сучасні транспортно-логістичні системи та інформаційно-комунікаційні мережі як інфраструктурний каркас глобальної економіки.
59. Світовий ринок інвестицій і фінансів.
60. Туризм.
61. Формування «інформаційного суспільства».
62. Географічні складники політичної географії: географічний простір, території, географічні місця.
63. Політичні складники: політичні інституції, політичні відносини, «сила».
64. Територіально-політичні системи національного і наддержавного рівнів.

65. Геополітика, її складові Зовнішня та внутрішня геополітика. Геополітика «сили». Різновиди «сили». Взаємозв'язок між національними та геополітичними інтересами держави
66. Українська держава і територія держави України. Політико-географічне положення України: глобальне, регіональне, сусідське.
67. Політико-економічна оцінка державного кордону України. Реформування адміністративно-територіального устрою України.
68. Відтворення населення: показники та природні, соціальні, економічні чинники народжуваності й смертності, їх просторові відмінності.
69. Особливості вікового і статевого складу населення України.
70. Міграційні процеси в Україні.
71. Українці на світовому і регіональному ринку праці.
72. Демографічна політика в Україні. Система розселення.
73. Міські агломерації, урбанізація, субурбанізація і джентрифікація. Особливості сільських населених пунктів.
74. Сучасні риси національної економіки України. Конкурентні переваги України на світових ринках сільськогосподарської продукції, рудної сировини і металів.
75. Сучасні тенденції та регіональні відмінності розвитку енергетики в Україні.
76. Замкнутий технологічний цикл розроблення і виробництва літаків в Україні, експорт та імпорт авіаракетної техніки.
77. Виробництво автомобілів, сільськогосподарської техніки: тенденції розвитку, міжнародне кооперування.
78. Місце України в глобальних ланцюгах доданої вартості виробництва та реалізації електронної продукції.
79. Виробництва фармацевтичної продукції та побутової хімії: чинники та особливості розташування підприємств.
80. Особливості розвитку й просторової організації виробництва меблів, текстилю, одягу, взуття, продуктів харчування. Міжнародні транспортні коридори на території України.
81. Офшорна розробка програмного забезпечення в Україні.
82. Ресурсний потенціал і перспективи розвитку рекреаційного комплексу в Україні.
83. Місце України на світовому ринку інвестицій і запозичень.
84. Транснаціональні фінансові корпорації (банки, фінансові компанії) в Україні.
85. Сучасні форми просторової організації виробництва товарів і послуг в Україні.
86. Досвід реалізації планів сталого (збалансованого) розвитку в різних країнах та стратегія збалансованого розвитку України.

Структура оцінки та порядок оцінювання

Вступне випробування відбувається у формі співбесіди.

Результат вступного випробування:

«Рекоменовано» – вступник знає теоретичний матеріал, повністю відповідає на поставлені запитання, вільно володіє понятійно-категоріальним апаратом, дає відповіді на додаткові запитання.

«Не рекомендовано» – вступник не знає матеріал, не дає відповіді на поставлені запитання.

На співбесіді вступнику за кожну правильну відповідь із 3 завдань нараховується максимально 1 бал. Оцінювання знань вступників по кожному питанню здійснюється за шкалою від 0 до 1 балу.

Рівень підготовки вступника

Результати виконання завдань дозволяють виявити рівень підготовки вступника:

0 балів – низький рівень;

0,5 бала – середній рівень;

1 бал – високий рівень.

3 рівень (низький): 0 балів виставляється за неправильну або поверхневу відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і нерозуміння поставленого завдання. Літературу з навчальної дисципліни вступник не знає, її понятійно-категоріальним апаратом не володіє. Відповідь засвідчує вкрай низький рівень володіння програмним матеріалом.

2 рівень (середній): 0,5 бали виставляється за умови достатньо повного виконання завдань. Розв'язання завдань має бути правильним, логічно обгрунтованим, демонструвати творчо-пізнавальні уміння та знання теоретичного матеріалу. Разом з тим, у роботі може бути допущено декілька несуттєвих помилок.

1 рівень (високий): 1 бал виставляється вступникам, які в повному обсязі виконали завдання, продемонстрували обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; адекватно оперують ними при розв'язанні завдань; виявили творчу самостійність, здатність аналізувати факти, які стосуються наукових проблем. Усі завдання розв'язані (виконані) правильно, без помилок.

Максимальна кількість балів за результатами співбесіди з окремого предмету (дисципліни) повинна становити 3 бали.

Якщо з трьох питань з першого предмету (дисципліни) вступник отримав 0,5 бала і більше, то він допускається до проведення співбесіди з наступного предмету (дисципліни). Такий вступник **рекомендується** до зарахування. Якщо з трьох питань першого предмету (дисципліни) вступник отримав 0 балів, то він до співбесіди з наступного предмету (дисципліни) не допускається і до зарахування **не рекомендується**.

За результатами проведеної співбесіди приймається рішення про **рекомендування/не рекомендування** вступників до зарахування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Атлас вчителя [Карти] / відп. ред. В. В. Молочко. – К. : ДНВП «Картографія», 2010. – С. 46–50. – Масштаб до кожної карти.
2. Атлас України для 8-9 класу. – К. : Ін-т передових технологій, 2001. – 47 с.
3. Багров М. В. Землезнавство / Багров М. В., Боков В. О., Черваньов І. Г. – К. : Либідь, 2000. – 464 с.
4. Безуглий В. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу / В. В. Безуглий, С. В. Козинець. – К. : Академія, 2003. – 688 с.
5. Бескова Н. В. Географія: зб. тестів для підгот. до зовніш. незалеж. оцінювання / Н. В. Бескова, Г. П. Уварова. – К. : Генеза, 2008. – 136 с.
6. Бойко Р. Д. Основи фізичної географії / Р. Д. Бойко, Г. В. Чернюк – К. : ІСДО, 1995. – 288с.
7. Бойко В. М., Міхелі С. В. Географія 7 клас. – Харків: Сиція, 2016.– 288 с.
8. Все страны мира : [энциклопедический справочник / авт. сост. И. О. Родин, Т. М. Пименова. – М. : Вече, 2002. – 560 с.
9. Географічна енциклопедія України: в 3 т. / [редкол. Маринич О. М. та ін.]. – К. : УРЕ ім. М. П. Бажана, 1989. – Т. 1. : А-Ж. – 416 с.
10. Географічна енциклопедія України: в 3 т. / [редкол. Маринич О. М. та ін.]. – К. : УРЕ ім. М. П. Бажана, 1990.- Т. 2. : З-О. – 480 с.
11. Географічна енциклопедія України: в 3 т. / [редкол. Маринич О. М. та ін.]. – К. : УРЕ ім. М. П. Бажана, 1989-1993. – Т. 3. : П-Я. – 480 с.
12. Географический энциклопедический словарь : [понятия и термины / гл. ред. А. Ф. Трешников и др.]. – М. : Сов. Энциклопедия, 1988. – 432 с.
13. Географический энциклопедический словарь. Географические названия / [гл. ред. А.Ф. Трешников]; ред. кол. З.Б. Алаев и др. – [2-е изд.], доп. – М. : Сов. Энциклопедия, 1989.– 592 с.
14. Географія: навч. посіб. для старшокласників та абітурієнтів. Відповіді на всі питання нової програми – [5-те вид., перероб. і доп.] – К. : Знання, 2006. – 455 с.
15. Географія України : навчальний посібник / [за ред. проф. В. Б. Пекоса]. – Харків, 1993. – 184 с.
16. Географія у завданнях і запитаннях: 6-10 кл.: пос. для вчителів та учнів / П. Г. Шищенко, П. О. Масляк, О. Я. Скуратович, Л. В. Тименко. – К. : Просвіта, 1995. – 256 с.
17. Географія: тести 6-10 класи: посібник / [автори-укладачі: В. В. Безуглий, Н. М. Дук]. – К. : Академія, 2007. – 448 с.
18. Географія материків та океанів: Атлас для 7 класу. – К. : Ін-т передових технологій, 2001. – 43 с.
19. Географія. Я впізнаю світ: [дитяча енцикл. / авт.-упорядн. В. А. Маркін]. – К. : Школа, 2001. – 496 с.
20. Географія: збірник завдань для державної підсумкової атестації з географії за курс основної і старшої школи. / Ковальчук Г. О., Паламарчук Л. Б., Скуратович О. Я. – Х. : Гімназія, 2004. – 296 с.

21. Гільберг Т. Г., Паламарчук Л. Б. Географія 6 клас. – Київ, «Грамота», 2015. – 240 с.
22. Голиков А. П. Вступ до економічної і соціальної географії: підручник / Голиков А. П., Олійник Я. Б., Степаненко Л. В. – К. : Либідь, 1996. – 320 с.
23. Грома В. Д., Гілецький Й. Р. Географія 8 клас. – Тернопіль, «Навчальна книга – Богдан», 2016. – 32 с.
24. Дахно І. І. Країни світу. Енциклопедичний довідник / І. І. Дахно, С. М. Тимофієв. – К. : МАІА, 2005. – 608 с.
25. Довгань Г. Д., Стадник О. Г. Географія 10 клас. – Харків, «Ранок», 2018. – 240 с.
26. Економічна та соціальна географія світу. Атлас для 10 класу. – К. : ДНВП «Картографія», 2002. – 39 с.
27. Економічна і соціальна географія світу: проб. підручник [для 10 кл. серед. шк.] / [за ред. Б. П. Яценка]. – К. : АртЕК, 1997. – 288 с.
28. Історія географічних відкриттів. Дослідження материків. – Х. : МОСТ, 2003. – 224 с.
29. Кoberник С.Г. Фізична географія материків і океанів: підручник для 7-го класу / С. Г. Кoberник, Р. Р. Коваленко. – К. : Навчальна книга, 2007.
30. Магидович И. П. Очерки по истории географических открытий: в 5 т. / Магидович И. П., Магидович В. И. – Т. 1. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Просвещение, 1982. – 288 с.
31. Масляк П. О. Економічна і соціальна географія світу: підручник [для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл.] / П. О. Масляк, І. І. Дахно; за ред. П. О. Масляка. – К. : Вежа, 2003. – 280 с.
32. Новий довідник: Географія / [за ред. Л. В. Пасенко]. – К. : Казка, 2008. – 992 с.
33. Наша планета. Атлас для 6 класу. – К. : Ін-т передових технологій, 2001. – 25 с.
34. Паламарчук Л. Б., Гільберг Т. Г., Довгань А. І. Географія 11 клас. – Київ, «Генеза», 2011. – 308 с.
35. Пестушко В. Ю. Загальна географія: підручник для 6 кл. / Пестушко В. Ю., Уварова Г. С. – К. : Генеза, 2006. – 240 с.
36. Пестушко В. Ю. Географія материків і океанів: підруч. [для 7 кл. серед. загальноосвіт. шк.] / Пестушко В. Ю., Уварова Г. С. – К. : Абрис, 2003. – 384 с.
37. Скарлато Георгій. Захоплююча географія: навч. посібник/ Скарлато Георгій. – К. : Альтерпрес, 1998. – 414 с.
38. Скуратович О. Я. Географія: підруч. [для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл.] / Скуратович О. Я., Коваленко Р. Р., Круглик Л. І. – К. : Педагогічна преса, 2006. – 198 с.
39. Страны и народы: в 20 т. / [отв. ред. Й. Т. Фролов]. – М. : Мысль, 1982 – 1985 с.
40. Соціально-економічна географія світу / [за ред. Кузика С. П.]. – Тернопіль: Підручники і посібники, 1998. – 256 с.

41. Тошчів О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики / Тошчів О. Г. – Одеса: Астропринт, 2005. – 632 с.
42. Хрестоматія з географії України: посібник для вчителя / [упоряд. П. О. Масляк]. – К. : Генеза, 1994. – 448 с.
43. Шищенко П. Г. Географія України: підруч. [для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл.] / Шищенко П. Г., Муніч Н. В. – К. : Зодіак-ЕКО, 2008. – 256 с.
44. Географія. Комплексне видання: Довідник. Репетитор. Тренувальні тестові завдання / [Градова В.О., Грінченко О. І., Довгань Г. Д. та ін.]. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 336 с.
45. Свір Н. В. Географія: Типові тестові завдання / Свір Н. В. – К. : Літера ЛТД, 2011. – 128 с.

Голова предметної
екзаменаційної комісії

Нетребчук І. М.

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Сладук А. М.